

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Kommunstyrelsen

Datum:
2024-03-19

Diarienummer:
KSN-2023-03499

Handläggare:
Maria Ahrgren och Eva-Lena Laier

Årsbokslut och årsredovisning 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** godkänna årsredovisning för 2023,
2. **att** till investeringsbudgeten för 2024 lägga de pågående investeringarna från 2023 enligt bilaga 6, samt
3. **att** tillföra resultatutjämningsreserven 4 miljoner kronor av årets resultat.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

4. **att** anmäla fördjupad uppföljning av kommunfullmäktiges fokusmål, uppdrag och indikatorer samt nationella nyckeltal för agenda 2030 till kommunfullmäktige enligt bilaga 2,
5. **att** anmäla fördjupad redovisning av verksamhet i förvaltningsform och bolagsform till kommunfullmäktige enligt bilaga 3,
6. **att** anmäla redovisning av den interna kontrollen till kommunfullmäktige enligt bilaga 4,
7. **att** anmäla beslutade förändringar avseende styrande dokument till kommunfullmäktige enligt bilaga 5,
8. **att** anmäla nämndernas pågående investeringar som överförs till 2024 till kommunfullmäktige enligt bilaga 6,
9. **att** anmäla Uppsala Stadshus AB:s årsredovisning 2023 till kommunfullmäktige enligt bilaga 7
10. **att** anmäla de största investeringsprojekten till kommunfullmäktige enligt bilaga 8,
11. **att** anmäla rapportering av kommunkoncernens synpunktshantering till kommunfullmäktige enligt bilaga 9, samt
12. **att** anmäla verksamheternas åtgärder kopplade till uppdrag 1 till kommunfullmäktige enligt bilaga 10.

Ärendet

Verksamhetsåret 2023 presenteras i bifogad årsredovisning. Uppsala kommunkoncern förverkligar kommunfullmäktiges vilja inom ramen för de ekonomiska förutsättningarna. Koncernen har klarat att anpassa sig till hög inflation och rådande lågkonjunktur. Koncernen bedöms ha en god ekonomisk hushållning. Samtidigt fortsätter koncernen sträva efter att skapa ännu mer värde per insatt krona för att långsiktigt ge goda förutsättningar för kommunens invånare, företag och organisationer.

Beredning

Ärendet är berett av kommunledningskontoret och baseras på nämnders och bolagsstyrelsers inrapporterade underlag.

Föredragning

Årets resultat

Det ekonomiska resultatet för Uppsala kommunkoncern 2023 uppgick till 406 (800) miljoner kronor. För kommunen i förvaltningsform uppgick resultatet till 222 (701) miljoner kronor och för de kommunala bolagen till 192 (164) miljoner kronor efter skatt. I resultatet för kommunkoncernen ingår koncerninterna elimineringar och justeringar på sammanlagt -7 miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 857 (991) miljoner kronor för kommunkoncernen, 589 (780) miljoner kronor för kommunen i förvaltningsform och 239 (199) miljoner kronor efter skatt för de kommunala bolagen.¹

Årets resultat efter skatt för stadshuskoncernen uppgick till 192 (164) miljoner kronor. Resultatet efter finansiella poster och före skatt uppgick till 225 (284) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet efter finansiella poster och före skatt i stadshuskoncernen till 272 (319) miljoner kronor. Alla bolag utom tre redovisade ett resultat som var i nivå med eller högre än kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav. Uppsala konsert och kongress AB påverkades i stor utsträckning negativt av inflationen, en försvagad kronkurs och konjunkturen och nådde därmed inte resultatkravet. Uppsala stadsteater AB hade ett flertal framgångsrika produktioner under året men ökade kostnader bidrog till att bolaget inte klarade resultatkravet. Uppsala kommuns fastighets AB är det tredje bolaget som inte klarade resultatkravet. Bolaget hade inte någon operativ verksamhet under 2023 men hade under året kostnader som gjorde att bolaget inte klarade kommunfullmäktiges nollresultatkrav.

Årets resultat för finansförvaltningen uppgick till 672 (835) miljoner kronor, vilket är 527 miljoner kronor högre än budgeterat resultat.² Den positiva budgetavvikelsen förklaras av att skatteintäkterna blev 257 miljoner kronor högre och de generella statsbidragen och utjämningen 239 miljoner kronor högre än beräknat i kommunfullmäktiges budget.

¹ Värden i parentes avser föregående år.

² Finansförvaltningen är en redovisningsenhet i kommunen som tar emot skatter, generella statsbidrag och utjämning för vidare fördelning till nämnderna enligt KF-beslut. Finansförvaltningen hanterar även pensioner, sociala avgifter och räntor.

Med undantag av kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden, plan- och byggnadsnämnden och socialnämnden redovisade nämnderna överskott eller en ekonomi i balans. Nämnderna exklusive kommunstyrelsen redovisade ett samlat överskott om 94 miljoner kronor för verksamhetsåret 2023.

Kommunstyrelsen redovisade ett underskott om 548 miljoner kronor som främst härleds till en kostnad om 504 miljoner kronor för kommunens medfinansiering av statlig infrastruktur och till att försäljning av exploateringsfastigheter understeg budget med 187 miljoner kronor.

Gatu- och samhällsmiljönämndens underskott om 48 miljoner kronor beror i huvudsak på högre kostnader än budget för vinterväghållning och färdtjänst. Under året genomförde nämnden åtgärder för ekonomi i balans, bland annat genom vakanshållning och färre visstidsanställningar samt sänkt ambitionsnivå avseende renhållning, klottersanering, trafikplanering och vägunderhåll.

Underskottet inom plan- och byggnadsnämnden om 6 miljoner kronor beror på att lågkonjunkturen inom byggsektorn påverkat intäkterna för bygglov och nybyggnadskartor negativt. Antalet inkomna bygglovsärenden för nybyggnation av bostäder minskade med en femtedel jämfört med föregående år. Under 2023 tog nämnden fram en åtgärdsplan för att bemöta den minskade efterfrågan på bygglov vilket resulterade i 14 miljoner i lägre kostnader.

Socialnämndens negativa budgetavvikelse om 3 miljoner kronor härleds till barn- och ungdomsvården där nettokostnaden överskred budget huvudsakligen till följd av ett fortsatt högt inflöde av ärende samt högre kostnader för vårdinsatser.

Nettokostnaderna för verksamhet i förvaltningsform, rensat för jämförelsestörande poster, ökade med 6,8 procent jämfört med 2022 men understeg budgeterat ökningsutrymme på 7,8 procent. Merparten av kostnadsökningen från 2022 beror på inflationen.

För en sammanställning av respektive nämnd och bolags redovisning se bilaga Verksamhet i förvaltningsform och bolagsform, bilaga 3.

Årsredovisning för Uppsala kommun och kommunkoncern framgår av handlingen. Där återfinns redovisningen av verksamhetens effektivitet och ändamålsenlighet.

I årsredovisning för Uppsala Stadshus AB framgår att ägardirektiv till aktiebolag och produktionsstyrelser uppnås i allt väsentligt, bilaga 7.

Årets investeringar

Årets investeringar i kommunkoncernen uppgick till totalt 3 514 (3 366) miljoner kronor. De kommunala bolagen investerade för 2 522 (1 976) miljoner kronor och nämnderna för 1 042 (1 466) miljoner kronor. Ett internt markförvärv på 50 (76) miljoner kronor eliminerades i kommunkoncernen. Kommunkoncernens investeringar finansierades till två tredjedelar av kassaflödet från den löpande verksamheten med 2 551 (2 654) miljoner kronor.

Förteckning över pågående investeringar från 2023 för överföring till 2024 redovisas i handlingens bilaga 6.

Finansiella mål

Kommunfullmäktige fastställde i Mål och budget 2023–2025 tre finansiella mål för att uppnå och upprätthålla god ekonomisk hushållning. Resultatet för kommunens verksamhet i förvaltningsform ska motsvara minst 2,0 procent av intäkterna från

skatter, generella statsbidrag och utjämning. Därtill ska soliditeten för kommunkoncernen, inklusive pensionsåtagandet, stärkas till intervallet 27-29 procent och kommunkoncernens låneskuld per invånare över tid inte öka med mer än fem procent årligen.

Årets resultat för verksamhet i förvaltningsform uppgick till 222 miljoner kronor, motsvarande 1,4 procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Resultatet överstiger budgeterat resultat om 1,0 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning men når inte till det finansiella målet om 2,0 procent. Det finansiella målet nås dock när medfinansieringen för Trafikverkets anläggningar avseende järnvägsplanen beaktas. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 589 miljoner kronor, vilket motsvarar 3,8 procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Årets balanskravsresultat uppgår till 159 miljoner kronor, och därmed uppfyller Uppsala kommun det lagstadgade resultatmålet för ekonomi i balans.

Målet för soliditeten är uppnått. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen uppgick till 27 procent vid utgången av 2023, oförändrat från 2022 tack vare att årets investeringar i hög grad finansierades med egna medel. Det finansiella målet om att soliditeten ska ligga i intervallet 27–29 procent har därmed uppnåtts.

Målet för låneskuld är uppnått. Vid utgången av året uppgick låneskulden till 72 474 (73 098) i kronor per invånare. Sett över tre år har låneskulden per invånare minskat med 0,8 procent årligen. Det finansiella målet om att låneskulden per invånare inte ökar med mer än fem procent över tid är uppnått.

Uppdrag och direktiv

Mål och budget 2023–2025 har sammanlagt fyra fokusmål och 27 uppdrag. Till fokusmål 1 finns ett gemensamt nämnd-/bolagsmål och ett gemensamt nämndmål. De följs upp vid delår men ingår inte i statistiken som redovisas nedan. Utöver uppdragen från Mål och budget 2023–2025 finns det sex kvarvarande uppdrag från tidigare Mål och budget och 37 tillkommande uppdrag som kommunfullmäktige lämnat till nämnder och bolagsstyrelser vid sidan av Mål och budget.

Bedömningen av måluppfyllnaden baseras på nämndernas och bolagens rapportering på uppdragen och deras bedömning av måluppfyllnad. Två av fokusmålen har bedömts vara i hög grad uppfyllda vid årets slut. De är:

- Fokusmål 1. Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden
- Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Två fokusmål bedöms vara delvis uppfyllda vid årets slut. De är:

- Fokusmål 3 Uppsala ska leda klimatomställningen
- Fokusmål 4 Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Uppsala kommun har två nämnder som är gemensamma med andra kommuner. De är räddningsnämnden och överförmyndarnämnden. Uppsala är värdkommun för dessa nämnder, men de styrs gemensamt av de kommuner som samarbetar. De gemensamma nämnderna knyter an till de mål och uppdrag i Mål och budget som stämmer överens med vad samarbetskommunerna kommit överens om.

Den samlade bedömningen av nämndernas och bolagsstyrelsernas arbete är att de kommer att uppnå övervägande delar av det som de planerat för en önskvärd utveckling inom fokusmålen.

Samtliga nämnders verksamhetsberättelser är anmälda till kommunstyrelsen avseende årsbokslutet 2023 och finns i akten. I bilagan Verksamhet i förvaltningsform och bolagsform finns redovisning för respektive nämnd och bolag.

Intern kontroll

Syftet med intern kontroll är att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och resurseffektivt sätt, att information om verksamheten och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande och att verksamheten efterlever lagar och avtal med mera. Arbetet med intern kontroll inom kommunen utgår från reglemente för intern kontroll och riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll. En reviderad riktlinje beslutades av kommunstyrelsen i mars 2023. En reviderad versionen av reglementet för intern kontroll beslutades i mars 2022.

I kommunen har respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvar för den interna kontrollen inom sina ansvarsområden. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll i kommunen och har tillsammans med Uppsala stadshus AB ett samordnande ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen ska enligt uppsiktsplikten bidra med stöd till och utvärdering av den interna kontrollens funktionalitet och ändamålsenlighet och rapportera detta till kommunfullmäktige. Nämndernas och bolagsstyrelsernas internkontrollplaner beskriver vad som behöver göras utifrån prioriterade risker som framkommit i riskanalysen. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att följa upp kontrollmomenten i internkontrollplanen enligt beskriven frekvens och metod. Nämnder och bolagsstyrelser redovisar årligen resultatet av sin uppföljning till kommunstyrelsen.

Kommunkoncernens synpunktshantering

Helårsuppföljningen av arbetet med synpunktshantering visar inte på några stora förändringar i nämnder och bolags arbetet med synpunktshantering. Förutsättningarna för arbetet har varit desamma som tidigare år och därmed har de utmaningar som tidigare beskrivits kvarstått. Inkomna synpunkter hanteras fortsatt främst som ett enskilt ärende. Det finns dock ett fåtal verksamheter som använder synpunkter som en del i arbetet med mer genomgripande verksamhetsförbättringar på strukturell nivå och i verksamhetsplaneringen. Det systematiska arbetet med synpunktshantering upplevs genomgående försvåras av att det saknas metod- och systemstöd för arbetet med synpunkter. En svag förbättring gällande det aggregerade arbetet med synpunkter kan dock ses för 2023 jämfört med tidigare år.

Då flertalet nämnder och bolag länge efterfrågat systemstöd för att kunna förbättra sitt systematiska arbete med synpunkter så förväntas införandet av den digitala plattformen DF Respons (Digitalt stöd för medborgarärenden) skapa förutsättningar för ett mer systematiskt förbättringsarbete för de nämnder och bolag som ansluter till systemet.

Hälften av nämnderna och bolagen har fattat beslut att gå in i DF Respons, och flera nämnder och bolag utreder frågan vidare. Att flera nämnder och bolag använder sig av DF Respons i arbetet med synpunktshantering möjliggör en mer rätts- och informationssäker, enhetlig och effektiv hantering av synpunkter i kommunkoncernen som helhet. DF Respons skapar även möjlighet att sammanställa statistik från inkomna synpunkter som kan användas som underlag för aggregerade analyser, beslut, verksamhetsplanering och verksamhetsutveckling.

Samverkansgrupp

Den centrala samverkansgruppen har getts information om bokslut 2023 den 27 mars 2024.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Årets balanskravsresultat uppgår till 159 miljoner kronor, och därmed uppfyller Uppsala kommun det lagstadgade resultatmålet för en ekonomi i balans. I enlighet med regelverket för resultatutjämningsreserven (RUR) får en reservering göras med den del av balanskravsresultatet som överstiger en procent av skatter, generella statsbidrag och utjämnning. Kommunstyrelsen föreslår därmed kommunfullmäktige att tillföra RUR 4 miljoner kronor från årets resultat. I och med denna reservering uppgår medlen i RUR totalt till 739 miljoner kronor. Medlen i RUR får användas till utgången av 2033.

År 2023 är sista året en reservering till RUR får göras. Från och med 2024 ersätts RUR med en resultatreserv. Den styrs av samma förutsättningar för reservering som för RUR samt av kommunfullmäktiges egna principer för resultatreserven som regleras av riktlinjer för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige ska fastställa.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 18 mars 2024
- Bilaga 1 Årsbokslut och årsredovisning 2023
- Bilaga 2 Uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag och indikatorer, samt nationella nyckeltal för Agenda 2030
- Bilaga 3 Verksamhet i förvaltningsform och bolagsform
- Bilaga 4 Redovisning av intern kontroll 2023
- Bilaga 5 Beslutade förändringar avseende styrdokument
- Bilaga 6 Nämndernas pågående investeringar som överförs till 2024
- Bilaga 7 Uppsala Stadshus AB:s årsredovisning 2023
- Bilaga 8 De största investeringsprojekten
- Bilaga 9 Rapportering av kommunkoncernens synpunktshantering
- Bilaga 10 Verksamheternas åtgärder kopplade till uppdrag 1

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör och
biträdande stadsdirektör